

La nostra parla i una proposta per a millorar-la

per Lluís Urpinell i Joan

Nosaltres ho veiem així

Des de l'arribada de la democràcia, i a poc a poc, en expandir-se pels mitjans de comunicació l'ús de la llengua catalana, el ciutadà conscient va observant un progressiu deteriorament de la nostra parla. Per a nosaltres, les causes són òbvies; per a algunes persones, són confuses. Hi intervenen diversos factors, i no sempre és fàcil d'esbrinar quin és o quins són els desencadenats d'aquesta degradació.

L'afirmació del president Companys «Catalunya només té els catalans per a defensar-la» esdevé com més va més certa. Els factors contraris a la nostra mil·lenària llengua són múltiples; en canvi, els qui Malden pel manteniment de la nostra identitat nacional són ben pocs. Malgrat tot, no manquen persones del món de les humanitats, de la ciència i de l'esport que aporten llur esforç personal per tal que no s'esborri la nostra identitat col·lectiva.

Tanmateix, gaudint de democràcia, la iniciativa en aquest terreny l'haurien de prendre els representants polítics; però aquests com més va més ens deceben amb contínues i inútils picabaralles; a més, ens ofereixen diferents maneres d'administració, defensant variades ideologies, algunes, ben respectables, però sense parar esment en el fet que no tenen espai per a aplicar-les: no es poden aplicar sense el vist-i-plau de l'ocupant. Perden el temps explicant-nos allò que no podrà realitzar-se mai, i els ciutadans el perden parant orelles a idees quimèriques en comptes d'esmerçar els esforços en un objectiu més alt i concret; no podem fer tant el joc als nostres adversaris.

En vista d'aquest panorama, ha de ser, una vegada més, la societat civil qui prengui la iniciativa. D'associacions ben disposades, al marge de les polítiques, bé prou que n'hi ha; només fa falta posar-les en marxa. I aquí potser hauríem de tenir un record d'enyo-

rança per la Crida a la Solidaritat, que desaparegué sense motiu i sense deixar hereus. Arribats a aquest punt, i essent la llengua catalana el principal vehicle que tenim per a expressar els sentiments, convindria que tothom fes un esforç per intentar treure-la del perillós pendent en què la ineficàcia dels nostres representants polítics ha permès que se situés.

Cal dir que on es detecta més l'empobriment de la llengua és justament on hauria de dignificar-se més: en la premsa, la televisió i la ràdio. La descurança que regna en aquests mitjans és notable; no sols els qui hi intervenen com a invitats tenen un llenguatge pobre i degradat, sinó també els mateixos professionals de la casa, els parlaments dels quals se suposa que han estat prèviament corregits.

El fet que el IEC hagi permès l'entrada de mots sospitosos en el seu diccionari i, en canvi, altres que encara són d'ús corrent els hagi considerats arcaics, potser ha donat peu a algun zelós filòleg per a arribar a admetre que «no ve d'un pam». Però siguem clars i respectuosos: els mots d'arrel catalana els hem de conservar, mai foragitar del nostre lèxic; el diccionari no ha de córrer a posar-se al nivell del poble, sinó que és el poble el qui ha d'anar a emmirallar-se en el diccionari, enriquint així el seu cabal d'expressió al màxim. Precisament, els mitjans de comunicació, els professionals de la llengua i les acadèmies, tractant

barroerament la nostra parla no és pas com ajudaran a enlairar l'esperit nacional de Catalunya.

Arribats a aquest punt, quan persones de dubtosa competència —i que no destaquen pas per l'estima envers el nostre país— ocupen llocs preferents en els estaments encarregats de vigilar la bona marxa lingüística, potser convindria que, una vegada més, altres persones de la societat civil, més competents en aquesta matèria que no pas elles, establissin normes per a redreçar la situació.

Una proposta

A tota persona que no s'hagi adreçat amb llenguatge correcte al públic, se li hauria de lliurar, al més aviat possible, una llista amb les paraules que no ha fet servir bé, acompanyada de l'expressió correcta al costat. No sé si aquest servei s'hauria de fer d'una manera anònima, a fi de no ferir susceptibilitats. A les entitats públiques, la llista els seria enviada per correu, posant-hi com a emissor una bústia postal. Ja sabem que no som en temps de la República, durant

la qual era força corrent que, si ningú cometia un barbarisme, de seguida era corregit; i això no sabia pas greu, an al contrari. Gràcies, doncs, a aquest bon captenimer van desaparèixer de la nostra parla mots com *buzón*, *basura*... i expressions com *desde luego*, *¡ojalá!*..., que ara tornen a sortir, aprofitant la relaxació imperant. Avui dia s'ha de ser molt agosarat per a esmenar cap mot a una persona; la vanitat és tan a flor de pell que sembla que assumir aquestes observacions fereixi l'amor propi. En aquest sentit es pot dir que la por del que diran o pensaran de nosaltres ens té immobilitzats.

He d'advertir que aquesta proposta fou cursada fa un parell d'anys a les quatre principals emissores de ràdio i televisió de Catalunya, i sols una me'n va acusar recepció, però la millora va ser nul·la.

Darrerament hem de lamentar que els defensors de la llengua no hagin intervingut per proposar una traducció correcta del malsonant vocable *medicamentazo* (*medicamentada* o *cop de medicament* podrien ser uns bons substituïts). En lloc d'això, han permès que entri en ús públic aquest malsonant barbarisme, que empobrirà una mica més el nostre idioma. ♦

Carta oberta als responsables dels mitjans de comunicació

per Pere Ortís

De ben poc serveix la llei del català si els mitjans de comunicació —que són els que tenen més poder i repercuteixen més sobre la massa d'oïdors— no es proposen seriosament i amb responsabilitat professional la millora de la llengua.

Amb la llengua parlada en els nostres mitjans es cometen greus lesions al català, no únicament mantenint castellanismes innecessaris, sinó també construint moltes maneres de dir segons la sintaxi castellana —cosa que és força més greu. D'això en podem adduir grapats d'exemples.

Entre aquestes diverses lesions destaca la supressió dels pronoms *en* i *hi*, quan són imprescindibles en l'oració gramatical. Aquest és un mal estès d'una manera alarmant, tant, que el jovent de Catalunya, i especialment el de l'àrea barcelonina, ja pràcticament els ha perduts per sempre. N'he avisat unes quantes vegades els alts responsables, i no ho corregeixen mai, sembla que es riguin de nosaltres.

En vista de l'estat de coses, ens demanem: Que hi ha en acció una campanya per a suprimir aquests pronoms en el català actual? La persecució del ca-